Vogterhuse i Bramming kommune

Af Jefrey Andersen, Nr. Høe

Ved en fejl gled denne del af artiklen om vogterhuse i Bramming Kommune ud af Lokalårbogen 1997. Derfor bringer vi nu dette indslag. Red.

Lunderskov - Gørding - Esbjergbanen

Det er en strækning på ca. 16 km i de gamle Gørding og Bramming sogne, nu Bramming kommune.

Vogterhusene havde et nummer, som startede i Lunderskov. Der har været 12 vogterhuse i alt på strækningen (Bramming kommune). Det første i Gørding sogn (før sammenlægningen i 1970) havde nr. 14, det lå på den nuværende Tvedvej, lige efter Tvedvej nr. 3 i Holsted kommune og blev nedrevet ved den planlagte udvidelse af banen til dobbeltspor omkring 1925, da det lå for tæt på banen.

Nr. 14a ligger umiddelbart vest for viadukten, Fællesvirkevej 8 (Lourup), det blev bygget omkring 1903, DSB købte et areal (4g) på 1.750 m² som blev lagt til grunden. Ledvogteren fik ansvaret for to overgange, overgangene ved *nr. 14,* og *14a.* Det blev nedlagt som vogterhus da viadukten blev bygget i 1926. Der blev af lodsejere ført nogle retssager om placeringen af denne viadukt. DSB solgte det i 1933 til Simon Bøjsen, og det ejes nu af Aksel Larsen, som købte det 1964. Umiddelbart øst for nr. 14a blev der i 1926 etableret en mindre tunnel, som på et DSB kort blev betegnet som skolesti, skoledistriktet i Lourup blev delt ved banens anlæg.

Det næste *nr. 15* er nedrevet omkring 1915-16. Stenene blev brugt som indermur på ejendommen Hejerskovvej 10 nuværende ejer, Anna-Grethe og Carl Bertelsen, som blev bygget i 1916. Det lå, hvor den nu nedlagte vej fra smeden i Lourup til Staarup krydsede banen. Der må være sket en vejrevision på dette tidspunkt, der findes et fundament på grunden, der har til for kort tid siden været et kolonnehus på grunden.

Nr. 16 Annesmindevej 4, blev nedlagt som vogterhus i 1926 ved etablering af viadukt, som ligger lige øst for, og solgt af DSB i 1936 til Gørding kommune. I 1958 solgte kommunen det til Marius Christensen, der videresolgte i 1960 til Niels Jensen Larsen, i 1962 til Ege Markmose Jensen, 1962 til Egon Søgaard Sørensen, købt af Bent P. Thomsen i 1974, som ejer det nu.

Nr. 16a Nørregade i Gørding havde ledvogter fra 1900 til 1963, som passede

bommene, de blev erstattet af automatiske bomme, som blev styret fra stationen, nedrevet i 1969, den sidste ledvogter hed Albert Bruun. At bommene ikke var helt sikre viser en lille tildragelse, om to damer, der var faldet i snak midt imellem skinnerne hver med sin barnevogn, da bommene gik ned. De kom dog ud med en kraftig advarsel fra ledvogteren.

Nr. 17 Vestergade 29 (Fladsbjerg) ejedes af DSB, men overskæringen blev lukket for mange år siden. Det var beboet til for få år siden af baneformand Herman Larsen, og det blev nedrevet i 1996. Herman Larsen havde ønske om at købe huset, men DSB ville ikke sælge. I 1967 blev der foretaget installation af vand, wc og brusebad, lejeafgiften blev da forhøjet med 12 kr. til 64 kr. pr. md.

Nr. 18 Nr. Høevej 1 (Ilsted) blev ligeledes nedlagt som vogterhus i 1927, men ikke nedrevet, der er i dag frisørsalon. Børge Hansen købte det i 1974 af DSB. Det var i perioden 1927 til 1974 udlejet til forskellige.

Nr. 19 lå i Ilsted ved viadukten hvor Høevej begynder. Det blev nedrevet omkring 1927, da viadukten blev bygget.

Nr. 20 lå mellem Hovedbanen og Ribebanen lige ud for Bøgely. Det var beboet til 1950-55, og blev nedrevet omkring 1955, da det ikke kunne sælges på grund af adgangsforholdene, som skulle ske over banen. På tegning angives »Adgang til Vhs. Nr. 20 1 m. Laage«. Bramming – Grindsted banen skulle ligeledes passeres gennem den samme låge.

Nr. 20a, som lå ved overskæringen på hovedvejen (Storegade), mistede sin betydning da viadukten blev bygget i 1919. DSB solgte det ikke. I de sidst par år blev det udlejet, det blev nedrevet i 1977.

At ledvogtere havde anden betydning end at lukke af for toget, viser en lille historie. En kone, hvis mand af og til ville gå til kro's på Kikkenborg, havde en aftale med ledvogter Devantier om, at Devantier skulle rulle bommene ned, hvis ovennævnte mand stilede mod Kikkenborg, så konen kunne nå at komme bag efter ham og få fat på ham, mens han ventede ved bommen.

I Bramming var der desuden et par tjenesteboliger. *Nr. 20 b* på hjørnet af Grønnegade og Ribevej og *20 c* er et dobbelt hus for enden af Teglværksvej, det bruges stadig af DSB.

Nr. 21, Snedkervej nr. 1, Blev solgt af DSB i 1938 til arbejdsmand Hans Godtfred Nielsen for 3.000 kr. 2.380 m². Enken overtager huset i 1968 (ejendomsskyld 23.00 kr.) hun sælger i 1982 til Henning Nissen, i 1983 købt af Hans Henning Hundebøl. I dag ejes det af Jeanette Dyrby Kyndesen og René Pugaard. I 1974 blev arealet udvidet med et areal matr. no. 7. som var solgt fra DSB i 1940 til handelsmand Chr. Sørensen (410 m² pris 1.640 kr.) og optaget i matr. no. 6 Mulvad By.

Nr. 22 er det sidste i Bramming kommune, og lå i Tømmerby på Bendiksensvej lige nedenfor broen , det blev nedrevet af DSB i 1969.

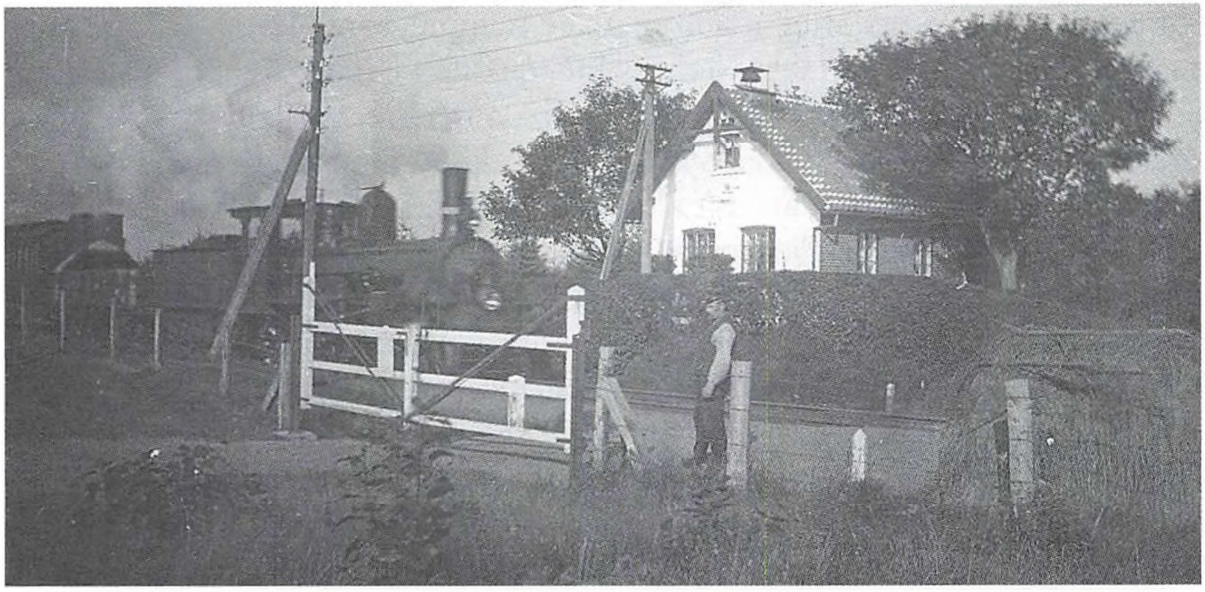

Vogterhus nr. 18 i Ilsted (Nr. Høevej 1) ca. 1912. Ledvogter Erland Chr. Erlandsen i Ilsted fra 1901 til 1928. Maskinen er en K maskine.

Der er moderniseret og tilbygget til de endnu eksisterende huse på strækningen. Alle ubevogtede overgange på strækningen er lukket, p.g.a togenes hastighed og antal.

Den 7. januar 1876 udstedte indenrigsministeriet en bekendtgørelse angående politireglement for de jysk-fynske jernbaner, der i afsnit 6 §61 indeholdt foreskrifter for publikum, at det var forbudt alle og enhver, som ikke hører til jernbanens personale, at opholde sig på banen, dens skråninger, dæmninger eller grøfter, eller at passere samme til fods, til hest eller til vogns udenfor de til overførsler eller overgange bestemte steder. Envidere er det forbudt egenhændigt at åbne bomme eller led, at afbenytte de over banen førende overkørsler og overgange på den tid bommene eller leddene være lukkede og at holde med køretøjer eller med kreaturer på overkørslerne. De, som have privat-overkørsler, ere forpligtiget til, hver gang de have benyttet disse, at lukke leddene eller bommene for dem, hvorhos der er dem forbudt at benytte sådanne overkørsler i de sidste ti minutter, førend tog ifølge den dem tilsendte køreplan kunne ventes, og når ekstratog og arbejdstog er i sigte. Overtrædelse af disse forbud og bestemmelser vil pådrage vedkommende straf efter forordning af 5te maj 1847.

Et udtog af nærværende reglements §61 indeholdte bestemmelse skal opslås ved hver overkørsel eller indgang til banen.

Kilder:
Landsarkivet i Viborg. Jernbanemuseet i Odense. Matrikelkontoret i Ribe. Træk af Gørding sogns historie 1. Lokalarkiverne i: Bramming, Gørding, Vejrup og Sejstrup. Privatpersoner.

Jefrey Andersen, tidl. kontorchef. Adr.: Nr. Høevej 7, Nr. Høe, 6740 Bramming.